

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

לע"נ ר' שמואל בן פרץ יצחק אחימן נלב"ע כ"ד בתמוז התשע"ז

וְאִם הָיָא אָבִיהָ אֶתְהָ בֵּינוֹם שְׁמַעוֹ (זֶרְקָא מִנָּח סָגוּל) (במדבר ל', ו')

הטעמים זרקא סגול נמצאים בפרשת הפרת הנדרים כאן ולקמן בפסוקים ט, יג, טו.

ונרמז בטעמים: **אֶתְהָ בֵּינוֹם שְׁמַעוֹ** (זרקא מנח סגול), יש **שלשה** (סגול) **אופני הפרה**, הסרה¹ **וזריקת** הנדר (זרקא) לאשה: א. כשהיא נערה ועדיין ברשות אביה, כבפסוק זה.

ב. כשהיא ארוסה (מפסוק ז) כפי שפירש רש"י בפסוק ז', אביה והארוס יחדיו מפירים את נדריה.

ג. בנשואה (מפסוק יא) - בעלה מפר נדריה.

שלום המאירי

**וְאִם הָיָא אָבִיהָ אֶתְהָ בֵּינוֹם שְׁמַעוֹ (זֶרְקָא מִנָּח סָגוּל) כָּל זִדְרִיהָ וְאַסְרִיהָ
אֲשִׁיר אָסְרָה עָלָיָא נְפִשָּׁהּ לֹא יָקוּם וַיִּדְוֵד יִסְלַח לָהּ (במדבר ל', ו')**

רבי יששכר בריש איכנשטין מבאר² שטעמי זרקא סגול כאן מבטאים שמחה, כי בודאי שמחה היא כאשר הנדר מופר כי טוב אשר לא תדור וגו' (קהלת ה, ד) וכמו שכתב בעל הטורים ז"ל (בפסוק ב') 'נדרים' גימטריא 'רוצח'.

וְאִם הָיוּ תְהֵינָה לְאִישׁ וְזִדְרִיהָ עָלֶיהָ אֵל (יְתִיב) מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ (במדבר ל', ז')

המלבי"ם מבאר: "או מבטא שפתיה, פעל בטא מציין הדבור הקשה שתפליט הנפש בעת התרגשותה להרע או להיטיב שבעת ההיא נודרת ונשבעת לאסור אסר על נפשה. ובטוי שפתים מציין השבועה ביחוד..." ע"כ.

ונרמז בטעמים: **אֵל** (יְתִיב) מִבְּטָא שְׁפָתֶיהָ, הטעם הזועק רומז ל"דבור הקשה שתפליט הנפש בעת התרגשותה".

שלום המאירי

¹ רש"י כאן: "ואם הניא אביה אותה - אם מנע אותה מן הנדר כלומר שהפר לה. הנאה זו איני יודע מה היא כשהוא אומר ואם ביום שמוע אישה יניא אותה והפר הוי אומר הנאה זו הפרה ופשוטו לשון מניעה והסרה וכן (במדבר לב) ולמה תניאון וכן (תהלים קמא) שמן ראש אל יני ראשי וכן (במדבר יד) וידעתם את תנאותי את אשר סרתם מעלי".

² מלבוס לשבת ויום טוב, רבי יששכר בריש איכנשטין, אב"ד וערצקי, (מונקאטש תרפז) ברוקלין תשעא, עמ' תד.

מהספר העתידי רמזי טעם עם טעם לשב"ח מאת שלום המאירי, אשמח לתגובות במייל: shalom303@gmail.com

אֱלֹהֵי (אֵלֹא גֵרֶשׁ) מִסְעֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל (מִנְחָה רִבִּיעִית) אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֶבְדָּתָם בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן (בַּמִּדְבָּר לֵג, א)

מובא בספרים³ שמפני שבני ישראל יצאו ממצרים לפני שנשלם הזמן של ארבע מאות שנה, שנגזר בברית בין הבתרים, לכן עליהם להשלים זמן זה בגלויות אחרות⁴.

לפי זה מבאר⁵ רבי אליעזר חיים דייטש את הפסוק והטעמים:

על אֱלֹהֵי אֵלֹא גֵרֶשׁ. מסעות אלה מרמזים על הגלות. מה שתהיה עוד גלות, משום שיצאו ע"י משה ואהרן. אם היו משלימים את הארבע מאות שנה במצרים לא היו צריכים להיות עוד בגלות, אך לא יכלו להתממה כי היו משוקעים במ"ט שערי טומאה.

באופן דומה באר⁶ רבי פנחס בליצר בשם אביו רבי עמרם ישי: "שמעתי מאבא מארי דלכן התנועה של אֱלֹהֵי אֵלֹא גֵרֶשׁ, דקאי על גלותינו שישראל תמיד נוסעים ממקום למקום ואין מוצאים מנוחה, אלא תמיד נגרשים ממקומם ואזלים למקום אחר בעוה"ר. ולכן התנועה על (במדבר לג, ב) וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת מוֹצְאֵיהֶם קִדְמָא וְאֵלֹא, שלכן כתב מרע"ה זאת בתורה, שישראל צריכים להיות תמיד בבחינת מסעי בני", משום דקדמא וְאֵלֹא ממצרים קודם זמנם, וצריכים להשלים זאת בגלותא של עכשיו".

לפי המבואר בספרים הנ"ל יוסבר אֱלֹהֵי (אֵלֹא גֵרֶשׁ) מִסְעֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל (מִנְחָה רִבִּיעִית), מפני שגורשו ממצרים לפני הזמן, לכן מונחים בארבע גלויות⁷.

³ תורת חיים, רבי אברהם חיים שור, על חולין צב עא: "נראה לפרש דהוא יתברך לא וויתר מגזירתו דת"ל שנה כלום דאף על גב דיוצאי מצרים לא נשתעבדו אלא חלק חמישית מכל מקום נתקיימה הגזרה כולה דשאר ד' חלקים שמר להן הקב"ה לישראל לשאר גלויות שהן ארבע גלות בבל מידי אנטיוכוס ארם אף על גב דגלות בבל לא נמשך כי אם שבעים שנה וגלות ארם נמשך יותר מאלף ות"ק שנים י"ל הוא יתברך חישוב ושלל את הצער ועינוי שסבלו ישראל במצרים אותן פ"ו שנה וכפי משקל הצער ההוא סבלו ישראל צרות ועינוי בכל אחד מארבע גלויות פעמים היו הצרות תכופות זו לזו ולפעמים היו מרווחות ובאריכות והוא יתברך יודע לכוון המשקל. דמעיקרא נמי כי א"ל הקב"ה לאברהם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה לשאר ארבעה גלויות נמי נתכוין". רבי נתן נטע שפירא, מגלה עמוקות, סוף פרשת שמות, וכן בפרשת תזריע, דרוש יום אחרון פסח שנת שפ"ג ד"ה או יש: "גם יסוד מוסד מחכמי האמת שכל ד' מלכיות היו ראויים להיות במצרים לכן אמר ארבע מאות שנה גר יהי זרעך לקביל ד' קליפות כ"א כלול ממאה והקליפין הם ד' הרי ארבע מאות שנה ז"ש לאברהם והנה אימה זה בבל חשיכה מדי גדולה יון נופלת אדום כולם היו ראויים להיות במצרים עליו על אברהם ואם הי' כן עדיין אנו ובנינו היינו משועבדים שם ברוך המקום שדלג את הקץ וחלקן לד' גלויות".

⁴ כן מבואר בספרים שסיבת הגלויות היא שכל הגאולות היו על ידי שלוחים בשר ודם, כנזכר כאן "בְּיַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן", לכן לא היה להן קיום נצחי אבל לעתיד לבוא יגאל הקב"ה את ישראל בכבודו ובעצמו ואז ייגאלו גאולת עולם, כמבואר במדרש תנחומא אחרי מות - פרק יב (וכן מדרש תהלים לא, ילקוט שמעוני זכריה סימן תקעז): "אמר הקב"ה בעה"ז הייתם נושעים ע"י בני אדם. במצרים ע"י משה ואהרן, בימי סיסרא ע"י ברק ודבורה, במדינים ע"י שמגר בן ענת שנא' (שופטים ג) ויושע גם הוא את ישראל וכן על ידי שופטים וע"י שהיו בשר ודם הייתם חוזרין ומשתעבדין אבל לעתיד לבא אני בעצמי גואל אתכם ושוב אין אתם משתעבדין שנאמר ישראל נושע בה' תשועת עולמים".

⁵ שיח השדה, רבי אליעזר חיים דייטש, אב"ד באניהאד, פאקש תרעד, עמ' 68 אות קפז.

⁶ גבעת פנחס, רבי פנחס בליצר, אב"ד סערענטש, סעאיני תרפה, (ברוקלין תשסה) תחילת מסעי.

⁷ ראה עוד חקל תפוחין (בתוך עבודת משה), רבי מנחם שלמה טויב מקאלוב, עמ' תלב-תלג; נחלת צבי, רבי משולם פייש צבי גראס, ברוקלין תשכ, עמ' תל.